

Waldemar Wojdecki

"Koncepcja pracy twórczej nad kazaniem : inspiracje psychologiczne w niemieckojęzycznych publikacjach homiletycznych 1970-1996", Jan Twardy, Rzeszów 1998 : [recenzja]

Studia Theologica Varsaviensia 38/2, 234-236

2000

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Trzeba było czasu, a stało się to w latach osiemdziesiątych pierwszego wieku, kiedy utożsamiono Jezusa z Bogiem, nazywając Go odwiecznym Słowem Ojca, naszym Bogiem i Zbawicielem.

Autor wprowadza nas w ciekawe analizy tekstów tradycji Janowej i św. Pawła, w których ukazuje ewolucję wiary pierwotnego Kościoła. To pogłębienie chrystologiczne i odkrywanie tajemnicy Jezusa dokonywało się w Kościele dzięki myśleniu ludzi wiary i działaniu Ducha.

Wraz z wyznaniem Jezusa jako Syna Bożego rodził się problem nowego odczytania tajemnicy Boga. U źródeł wyznania Boga jako Trójcy znajdują się, zdaniem Autora, dwie różne tradycje. Pierwsza z nich to tradycja chrztu Jezusa, a druga to tradycja Janowa, będąca pod wpływem myśli aleksandryjskiej, przynoszącej triadę – Ojciec, Słowo-Logos i Duch. Dopiero tradycja Janowa pod koniec pierwszego wieku, zdaniem Autora, utożsamiła Logos z Bogiem.

W pierwszym wieku życie chrześcijan koncentrowało się, zdaniem Autora, na przyjsciu i realizowaniu się królestwa Bożego. Rozumienie królestwa, jak też forma jego stawania się, dojrzewało w czasie, w konkretnych okolicznościach historycznych. Istotne jednak było to, żeby w nim mieć udział, należy wyznawać, iż Jezus jest Chrystusem i Panem, że Bóg wskrzesił Go z martwych, że On objawił ludzkości wolę Boga i uczył jak ją wypełniać. Wiara w Jezusa jako Chrystusa rodziła nowe treści, które dały początek wierze w Trójcę Świętą.

Książka może być pomocą w wykładzie chrystologii fundamentalnej. Analizy egzegetyczne i ich treści umieszczane w konkretnie historii pozwalają nam śledzić z Autorem odkrywanie tajemnicy Jezusa. Dokonywało się ono dzięki ludzkiemu myśleniu i działaniu Ducha Świętego.

Józef Kulisz SJ

Ks. Jan Twardy *Koncepcja pracy twórczej nad kazaniem. Inspiracje psychologiczne w niemieckojęzycznych publikacjach homiletycznych 1970–1996*, Rzeszów 1998, ss. 399.

Praca Ks. Jana Twardego, profesora homiletyki w Seminarium Duchownym w Przemyślu, zasługuje na szczególną uwagę w polskiej homiletyce i teologii praktycznej, ponieważ wprowadza na nasz grunt bardzo interesujące i bogate doświadczenia homiletów niemieckich w tak ważnej dziedzinie posługi Słowa Bożego, jaką jest codzienna praca nad kazaniem. Pracę tę podejmuje przecież codziennie tysiące kapłanów, głosicieli słowa w liturgii sakramentalnej i kaznodziejstwie okolicznościowym.

Autor recenzowanej rozprawy znając dobrze homiletyczną literaturę niemiecką, tak katolicką jak i protestancką, postawił sobie za cel pomóc tym wszystkim

głosicielom Słowa Bożego i przedstawić wpływ psychologii twórczości na homiletykę niemieckojęzyczną, a w szczególności ukazania jej znaczenia w refleksji na temat przygotowywania i głoszenia kazań.

Oddajmy na chwilę głos samemu autorowi: *Przedstawienie nurtu psychologicznego w homiletyce, przyczyn i stopnia przenikania psychologii twórczości do tej dziedziny pastoralnej podporządkowane zostało głoszonemu celowi rozprawy, którym jest stworzenie własnej koncepcji pracy twórczej nad kazaniem* (s. 21).

Rodzi się pytanie dlaczego autor zajął się tym szczegółowym zagadnieniem, jakim jest wpływ psychologii twórczości na homiletykę niemieckojęzyczną. Otóż trzeba odnotować, że od 1970 roku do połowy lat dziewięćdziesiątych rozwinęła się tam bogata refleksja na temat pracy twórczej nad kazaniem. Na ten temat ukazało się w tych właśnie latach około 70 pozycji w języku niemieckim. Jest to imponujący dorobek, świadczący o wyjątkowej aktualności tego zagadnienia w przekazie Słowa Bożego. Autorzy tych publikacji widocznie doskonale zdawali sobie sprawę, że od dobrego przygotowania kazań zależy w dużym stopniu poziom ich głoszenia i ich skuteczności. W tym też kierunku w dużym stopniu zmierzał ich wysiłek.

Recenzowana rozprawa składa się z pięciu rozdziałów tworzących zwartą całość opracowanego zagadnienia. Pierwsze dwa rozdziały są bardziej teoretyczne. Obejmują one genezę i zakres inspiracji psychologii twórczości w kazaniu, podstawowe założenia psychologii twórczości w publikacjach niemieckojęzycznych, przedmioty twórczego przepowiadania (Duch Święty, człowiek oraz współpraca człowieka z Duchem Świętym w przygotowaniu i głoszeniu kazań).

Trzy następne są bardziej praktyczne. Trzeci i czwarty obejmują szczegółowe etapy pracy twórczej nad kazaniem, a więc fazy psychologiczne w tworzeniu kazania, pisanie i przygotowanie do wygłoszenia kazania oraz wygłaszanie kazania jako akt twórczy, następnie metody pracy twórczej akcentując przy tym wpływy psychologii twórczości w homiletyce, współpracę kaznodziei ze słuchaczami oraz korzystanie z cudzych publikacji we własnych kazaniach.

Rozdział piąty to inspiracje homiletyczne koncepcji pracy twórczej nad kazaniem. Píše w nim autor o potrzebie pogłębionej refleksji homiletycznej nad kazaniem, i twórczym charakterze różnych form pracy nad kazaniem. Na koniec przechodzi do zagadnienia ściśle teologicznego i píše o pracy twórczej nad kazaniem jako posłudze Słowa Bożego, to bowiem należy do istoty każdego kazania.

Praca ks. Twardego jest bardzo nowatorska na gruncie homiletyki polskiej. Stanowi znakomitą syntezę wielu nurtów psychologicznych w homiletyce katolickiej i protestanckiej ostatnich trzydziestu lat, nurtów, które do tej pory były u nas mało zauważane. Dlatego praca ks. Twardego wnosi trwałe wartości do naszej homiletyki i powinna być szczegółowo przestudiowana przez wszystkich homiletów

i kaznodziejów, którym zależy na niesieniu nowej ewangelizacji w nowe tysiąclecie chrześcijaństwa. Nie może być niezauważona i pominięta w tej ewangelizacji.

Ks. Waldemar Wojdecki

Gerard Siwek CSsR, *Misje ludowe w teorii i praktyce Kościoła. Studium homiletyczne*, Kraków 1999, ss. 459.

Gerard Siwek CSsR redaktor serii *Redemptoris missio*, w której do tej pory ukazało się 16 tomów z problematyki homiletycznej i kaznodziejskiej wydał obszernie studium homiletyczne poświęcone teorii i praktyce misji ludowych.

Tom ten wydany u progu Wielkiego Jubileuszu Odkupienia jest dziś szczególnie aktualny. Misje ludowe były bowiem od wieków integralnie związane z Jubileuszem Odkupienia, poprzedzały te jubileusze i przygotowywały wiernych do owocnego korzystania z łask jubileuszowych. Podobnie w obecnym Jubileuszu odegrają fundamentalną rolę w przygotowaniu wiernych do otwarcia się na łaski płynące z dzieła odkupienia. Zagadnienie misji ludowych nie zostało do tej pory całościowo opracowane, między innymi dlatego, że jest ono zagadnieniem niezwykle obszernym tak w wymiarze problemowym oraz czasowo – przestrzennym.

Naprzeciwi temu wyszedł o. Gerard Siwek wydając swoje studium: *Misje ludowe w teorii i praktyce Kościoła*. Praca o. Siwka nie jest jedynie opisem niezwykłego fenomenu, jakim od czterystu lat są w Kościele misje prowadzone między innymi bardzo intensywnie przez zakon Ojców redemptorystów, do którego o. Siwek należy, lecz posiada charakter badawczy. Podejmuje ona problem roli, jaką przez specyficzny sposób głoszenia Słowa Bożego spełniają misje w zbawczym posłannictwie Kościoła.

Celem pracy o. Siwka jest więc ukazaniem czym były misje w przeszłości i czym mogą być one dzisiaj w pełnionym przez Kościół posłannictwie. Autor całość przeprowadzonych badań ujął w ośmiu rozdziałach, które wyczerpują podjęty w pracy problem.

Rozpoczął od omówienia w rozdziale pierwszym genezy i rozwoju misji. W przekroju historycznym ukazał ekspansję działalności misyjnej od XVII do XX wieku, następnie w rozdziale drugim omówił typy i modele misji ludowych. Rozróżnia tu kilkanaście typów misji (między innymi: katechetyczne, pokutne, parafialne, wędrownie, generalne, kościelne, domowe, wspólnotowe, roczne, ewangelizacyjne).

Po omówieniu różnorodnych typów misji ludowych o. Siwek przechodzi do pytania o ich naturę. Na to pytanie daje odpowiedź w rozdziale trzecim. Po omówieniu zagadnień terminologicznych przechodzi do zagadnień szczegółowych: pojęcie misji ludowych, teologia i psychologia misji ludowych.